

Vem kan  
segla  
förutan  
vind



En novell av  
Tommy Lindén

Copyright

Tommy Lindén

Vem kan segla  
förutan vind

Copyright: Tommy Lindén

[www.cafe-solkatten.se](http://www.cafe-solkatten.se)

# Innehåll

Copyright.....2

Kapitel 1 .....5

Kapitel 2.....29



# Kapitel 1

En bedrövlig tillställning muttrade Ragnar för sig själv. Men vad i... Han tvärbromsade vid ett väggkors så att bromsarna skrek. En motorcyklist blåste igenom korsningen med hög fart utan att se sig för, och inte hade han förkörsrätt heller. Det kunde gått illa.

”Idiot, galning”, skrek Ragnar högt åt honom och svor en ramsa som avslutning. Naturligtvis hörde inte motorcyklisten något, han var redan lång borta. Men det gav Ragnar en viss tillfredställelse att få lufta sina känslor.

Han fortsatte med ytterligare en del svordomar. Men nu flyttades fokus från motorcyklisten till begravningen han just lämnat bakom sig. Sven-Bertil, hans stoff skulle spridas ut över fjällen, det var en önskan som fanns med i testamentet. Det var för övrigt det enda som offentliggjordes från testamentet på begravningen. Men samerna hade börjat motsätta sig att askan från döda spreds ut över det som var deras arbetsplats. Det var på fjäl-len de hade sina renhjordar och sitt arbete. De fann det motbjudande att arbeta i en miljö där askan efter en massa döda spreds ut stup i kvarten. Men egentligen, vad spelar det för roll, tänkte Ragnar.

Samerna gör förmodligen upp eldar på fjällen för att koka vatten till sitt kaffe som de dricker med smör och salt, och till att laga mat. Det genererar också aska. Så vad spelar det för roll, aska som aska.

Å andra sidan, resonerade Ragnar för sig själv, vet jag inte om jag skulle vilja ha Sven-Bertils aska spridd i min egen trädgård. Inte Sven-Bertils, det skulle säkert bara få en att tänka på honom de få gånger man hade tid att sitta i bersån med en grogg. Och det vore inte så roligt, att behöva sys-selsätta sina tankar med en sådan pajas. Kanske vore det annorlunda med askan efter någon berömdhet som August Strindberg, Jean Paul Sartre eller varför inte Marilyn Monroe. Det vore inte så otrevligt att tänka på Marilyn Monroe när man låg i hängmattan en vacker sommardag. Tragiskt bara att hon begick självmord. Varför kan man fråga sig. Hon lär ju inte ha varit mer än trettiosex år och var fortfarande en mycket attraktiv kvinna. Hon hade många uppvaktare. Till och med presidenten, själve John F Kennedy, lär ha tillhört denna skara. Marilyn's sensuella version "happy birthday Mr President" på John F:s födelsedag blev för många en bekräftelse på relationen dem emellan. Jacqueline, John F:s fru, lär ha blivit rejält sur.

Kanske var det inte självmord, Kanske var det bara en överdos av tabletter för att få lite lugn och ro, en god natts sömn. Och så gick det som

det gick. Men vad spelar det för roll nu. Nu är det över för hennes del. Samma gäller Sven-Bertil.

\*

”Vem kan segla förutan vind, vem kan ro utan åror” ..., hade de sjungit på begravningen. Det var ur ”Den svenska högtidsboken”, en slags sekulär rival till Svenska psalmboken. Sven-Bertil hade uttryckligen begärt en sekulär begravning. Han var inte troende, det vill säga han trodde inte på något liv efter detta. När livet är slut är det slut helt enkelt. När kroppen bränns är det till slut bara aska som återstår.

Här hade vi något gemensamt, tänkte Ragnar. När livet är slut är det slut. Därför är det här och nu som gäller. En massa fjams, ideal, trossatser och liknande, vem orkar bry sig om sådant. Förhoppningar om ett liv efter döden, ett evigt liv. Det är för dem som inte vågar se sanningen i vitögat. Som genom att spåka sig försöker uppnå odödlighet. Vilket slöseri med den korta tid vi har här på jorden. Varför plåga sig själv med att längta till en himmel som inte finns eller frukta för ett helvete som inte existerar. Det enda vi har det är nuet. Carpe diem, ”fånga dagen” som den romerske poeten Horatius skaldade. Lev ut dina begär och lustar medan du har en chans, gör det som är roligt. Snart nog ligger man där, sjuk, skadad oförmögen att göra något alls, bara vänta på slutet.

Men för övrigt hade vi inte så mycket gemensamt, funderade Ragnar vidare. Sven-Bertil var en pajas. En rövslickare, inte bara i ordets symboliska betydelse. Hans karriär inom juridiken och hans ständiga resor till Thailand. Alla visste vad han dog av, men det var inget man pratade om. En gammal moster, en av de fem närvarande på begravningen, fick ihop någon historia om Sven-Bertil som någon slags filantrop som ömmade för föräldralösa barn på Thailand. Ja, ja, folk tror vad de vill tror, så är det alltid. Föräldralösa barn, speciellt pojkar lär det ha varit som han träffade på Thailand. Nåja, de här pojkarna fick väl en del pengar för sin insatts och det behövde de nog. Så det var kanske någon nytta med det. Fast å andra sidan vet man inte hur många av dem som Sven-Bertil smittade med sin sjukdom. Och hur många som sedan smittades vidare. Så frågan är vad de här grabbarna tjänade på det hela.

Det var mostern som föreslagit att de skulle sjunga sången ur Svenska högtidsboken "Vem kan segla förutan vind...". Hon lyckades till och med klämma fram ett par tårar när de kom till "men aldrig skiljas från vännen min, utan att fälla tårar". Det var de enda tårarna på den begravningen, fastslog Ragnar för sig själv.

Förutom Ragnar och mostern närvarade en representant från lagrådet, en av Sven Bertils gamla studiekamrater samt en yngre släkting på moder-



nesidan. Ragnar kände igen honom från lagrådet från TV, en man i femtiofemårs-åldern, lång, med gles hårväxt som började gråna, avlångt, lite rektangulärt ansikte och runda "John Lennon" glasögon. Han var där förmodligen pliktskyldigast. Han sa några ord om Sven-Bertils insatts i lagrådets arbete. Det lät som en redogörelse från en regelbok. Studiekamraten sa ingenting och den yngre släktingen, en dam i trettioårs-åldern gav intrycket av att vara där enkomst för att se om hon fanns omnämnd i testamentet.

Inte heller Ragnar sa någonting på begravningen. Vad skulle han ha sagt? Han var där pliktskyldigast som representant för slakten på fädernesidan. Han och hans yngre bror hade dragit lott om vem som skulle gå, och lotten föll på Ragnar. Han kunde naturligtvis struntat i det, men han gick för sin gamle fars skull. Fadern som inte kunde närvara själv på grund av ålder och skröplighet var noga med etiketten. Familjen måste representeras, det propsade han på, vilket i sin förlängning ledde till en lottdragning i vilken Ragnar drog det kortaste strået.

Ragnar hade inte haft mycket kontakt med sin kusin Sven-Bertil genom åren. De hade lite kontakt när de var yngre. De var jämgamla, men Ragnar mindes Sven-Bertil som en dryg enstöring med märkliga böjelser. Möjligen hade Sven-Bertils pappa, Ragnars farbror, del i detta. Han var pro-

fessor, disträ, frånvarande även då han var hemma. Vid de få tillfällen Ragnar mött Sven-Bertils familj hade han aldrig hört fadern säga något till sonen. Det var som om sonen inte existerade.

Modern, däremot var raka motsatsen. Hon klemmade bort Sven-Bertil alldeles förskräckligt, och tog alltid hans parti. Vid ett tillfälle då Ragnar och Sven-Bertil, på en släktträff hemma hos denne, kastade boll till varandra, råkade av misstag en kinesisk vas träffas och gå i krasch. Detta hände då Sven-Bertil, ganska nonchalant och vårdslöst klappade till bollen med knuten näve. Vasen var tydligen mycket dyrbar och ett minne från en professor från Taiwan som bott hos familjen vid en gästföreläsning på universitetet. Mamman blev gråtfärdig och fadern som aldrig visade känslor, blev ursinnig. Sven-Bertil blev rädd och vågade inte stå för det han gjort utan skyllde på Ragnar. Modern tog då helt Sven-Bertils parti och det hela slutade med att Ragnar fick en ordentlig utskällning både av Sven-Bertils föräldrar och sina egna. De sistnämnda tog också på sig det ekonomiska ansvaret att ersätta familjen med en ny vas eller med likvida medel för att införskaffa en dylik.

\*

En bedrövlig person och en bedrövlig tillställning, suckade Ragnar åter en gång. Han slog på bilradion för att lyssna på femton-nyheterna. Tyvärr lite för sent, nyhetsuppläsningen avslutades precis.

Men ett musikprogram var på ingående, folkmusik. "Vi inleder med en folkkär sång" förkunnade en radioröst, "som sjungs i många länder, och som även fått en plats i Den svenska högtidsboken – Vem kan segla förutan vind."

Ragnar hajade till, hade han hört fel? Men när melodin började ljuda insåg han att han hört rätt. Egendomligt tänkte han, men det är sådant som händer. Det är sådant som kan få folk att börja inbilla sig saker. Men egentligen är det inte konstigare än att jag just varit på en begravning där vi sjungit, eller rättare sagt försökt sjunga, en sång som de nu spelar på radion. Ett lite ovanligt sammanträffande, men inget konstigt alls egentligen.

Ragnar kände sig dock inte upplagt för att lyssna på sången utan stängde av radion. I stället började han tänka på fortsättningen av dagen och den kommande helgen. Han skulle träffa en av sina få nära vänner, Erik Asplund. De var gamla studiekamrater, hade läst psykologi vid universitetet i Lund. Erik hade fortsatt med medicinstudier och så småningom hamnat inom psykiatri medan Ragnar utbildat sig till psykolog. Under senare år hade Erik haft egen praktik som psykiatriker i Stockholm.

De brukade träffas ett par gånger om året för att röja i hjärnkontoret. Som psykiatriker och psykolog behövde man då och då blåsa rent i tankevärlden. Alla klienter och deras bedrövliga berättel-

ser, fyllda av självmedömkan, bitterhet, stolthet och annat, samlades som bråte i ens eget huvud. Alla dessa bortförklaringar om varför man inte uppnått det man velat. Alla dessa beskyllningar av vänner, släktingar, föräldrar, arbetsgivare och andra, när det stod klart att det var deras eget fel. Kognitiv terapi i all ära, det hjälpte visserligen i en hel del fall. Men många skulle egentligen bäst behöva en spark i baken och lära sig lite folkvett. Men det kunde man naturligtvis inte säga. Man var tvungen att jamsa med. I stället för en välbehövlig åthutning fick man skicka många av dem vidare till psykiatrin som ställde märkliga diagnoser och skrev ut tabletter.

Ragnar och Erik brukade träffas i Eriks sommarstuga i mörkaste Småland för att riktigt balla ur under en veckohelg. Den här gången hade Erik med sig tre tjejer från Ryssland, ja en var visst från Ukraina, men det är väl ungefär samma sak. Sympatiska flickor, hade Erik sagt per telefon. Riktiga läckerbitar mellan tjugo och trettio. De fick femhundra dollar var för en helg och alla omkostnader betalda. De gick med på det mesta och gillade att festa rejält.

\*

Ragnar skulle bara inom hemmet, byta om, ta en dusch, lasta in maten och spriten i bilen. Sedan raka spåret mot sommarstället som låg fantastiskt

vid en liten sjö, helt isolerat, inga grannar inom flera kilometers omkrets.

Väl hemma tog Ragnar en snabb dusch. En lapp på köksbordet förkunnade att hans sambo, Helen, förmodligen inte hann hem för att träffa honom innan han for. Men de skulle ju ses snart igen om några dagar.

Helen visste att han och Erik brukade supa till rejält när de träffades på sina röjar-weekender. Och ibland testade de också tabletter som Erik hade med sig. Hon skrattade bara åt det. Speciellt när Ragnar förklarade den psykologiska delen av det. Hur det stämde psyket och gav förnyade krafter till att fortsätta arbetet med alla dessa mer eller mindre sjuka människor de träffade i sitt arbete. Hur det hjälpte dem att förstå hur andra tänkte när de själva, för en kort stund, besökte de destruktiva tankarnas födelseplats eller rörde sig på euforiska höjder. Det här rörde sig om att experimentera med sina egna gränser. Naturligtvis hade de hela tiden koll på vad de gjorde. De var ju proffs på det mänskliga psyket.

Tjejerna från Ryssland visste förstås inte Helen något om. Det var något nytt. Men Helen var en frigjord kvinna, de var bägge frigjorda individer, hon hade säkert inget emot det. Hon hade nog själv vänstrat några gånger, det var han ganska övertygad om. De var inte gifta och hade inte lovat varandra trohet tills döden skilde dem åt. Och

de ryska tjejerna handlade ju inte om något förhållande, det var bara ett litet psykologiskt experiment. Men det kändes onödigt att berätta något. Och föresten hade han inte träffat flickorna ännu. Det kan ju tänkas att de hoppade av i sista stund. Kanske blev det bara han och Erik som vanligt.

\*

Några timmar senare satt Ragnar i sin Saab på väg mot Småland. Han räknade med att det skulle ta två till tre timmar att ta sig dit. Den sista biten då han vek av från väg 23 mot Lessebo och sedan in på skogsvägar kunde bli besvärlig om det var dimma. Erik skulle vara på plats när han kom fram. Han skulle tända brasan och elda i bastun. Men Ragnar hade maten och drickat. De kunde inte börja utan honom.

Den första timmen var lugn och skön. Han låg i jämn fart och hans tankar kretsade kring de kommande dagarna. Han försökte föreställa sig de ryska flickorna, hur de såg ut, hur de uppträdde. Hur de var klädda och hur de var oklädda. De talade lite engelska hade Erik berättat. De var studenter i Stockholm som extraknäckte lite mellan studierna. Vad de studerade hade Erik inte sagt något om. Det hela lät spännande och lite farligt. Bara inte maffian var inblandad på något sätt. Ragnar hade nyligen sett en film om hur ryska flickor användes som lockbete av maffian. Men Erik hade

försäkrat att något sådant var det inte frågan om i det här fallet. Men man vet ju inte.

Det var oktober och vädret var oberäkneligt. Dagen hade varit varm, en riktig brittsommardag, och Ragnar hade satt sig i bilen iklädd shorts och en tenniströja. Han tänkte ta på sig långbyxor och en tröja längst vägen vid behov. Det verkade bli dimmigt. Få se om det kommer någon väderleksrapport. Ragnar slog på radion. "Och nu en repris från eftermiddagens folksångfestival", förkunnade en glattig radioröst. "Vi börjar med en välbekant folkvisa "Vem kan segla förutan vind".

Ragnar trodde inte sina öron. Vad är detta, tänkte han. Han kände sig lätt irriterad över att ha missat väderleksrapporten och stängde omedelbart av radion. Det goda humöret han tidigare haft försvann, ungefär som när solen går i moln. Dessutom började dimman, som tidigare uppträtt som en magisk äventyrlig älvdans på de öppna fälten, tätna och slungades som allt större molnformationer mot bilrutan. Ragnar var tvungen att sakta farten. Han spanade efter vägens streckade linjer för att hålla kursen i dimman som tjocknade alltmer. Detta pågick under en halvtimme, kanske en timme. Han ville ogärna slå ner på farten ytterligare med risk för att inte komma fram i någorlunda tid. Dock, till slut såg han nästan inget alls och beslöt sig för att stanna bilen och ta en paus. Men inget hände när han släppte gaspedalen. Vad nu

då, gaspedalen har hängt sig, vad har hänt? Han trampade försiktigt på pedalen för att lösgöra den om den hängt upp sig på något sätt, men detta ledde till att motorn gick upp i varv med påföljd att hastigheten ökade.

Ragnar tänkte febrilt samtidigt som han ansträngde sig till det yttersta med att försöka se vägkanten. Tydligen fungerade gaspedalen när man trampade på den men den gick inte tillbaka när man släppte den. Han var humanist, inte tekniker. Han försökte förstå hur det hängde ihop. Var där någon fjäder som kärvade som skulle dra tillbaka gaspedalen? Var det fukten och dimman som skapade detta problem.

Vad göra? Han måste helt enkelt försöka bromsa, han såg inte längre var vägen gick. Han tryckte på bromsen, kanske lite panikartat. Något small till och bromsen for i botten men utan någon verkan. Bromsvajern, tänkte Ragnar. Han mindes termen från kompisarna som hade mopeder när han var grabb. Han hade aldrig själv någon moped men han kom ihåg hur de pratade om att bromsvajern hade smällt och liknade saker. Det måste vara bromsvajern som smällt tänkte han. Men moderna bilar har väl inte vajrar, hejdade han sig, de styrs väl numera av hydraulik, kanske det är hydrauliken som kollapsat. Han kände sig helt matt. Bilen bara rullade på. Han väntade på att han skulle köra i